Europos Parlamentas
2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2026)0204

Prekybos vaidmuo stiprinant ES ekonominį saugumą

2026 m. birželio 16 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl prekybos vaidmens stiprinant ES ekonominį saugumą (2025/2113(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį,

– atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

– atsižvelgdamas į 2019 m. kovo 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/452, kuriuo nustatoma tiesioginių užsienio investicijų į Sąjungą tikrinimo sistema[1] (TUI tikrinimo reglamentas),

– atsižvelgdamas į 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/821, nustatantį Sąjungos dvejopo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų, techninės pagalbos ir tranzito kontrolės režimą[2],

– atsižvelgdamas į 2023 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2023/1781, kuriuo nustatoma Europos puslaidininkių ekosistemos stiprinimo priemonių sistema ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/694 (Lustų aktas)[3],

– atsižvelgdamas į 2023 m. lapkričio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2023/2675 dėl Sąjungos ir jos valstybių narių apsaugos nuo trečiųjų valstybių taikomos ekonominės prievartos[4],

– atsižvelgdamas į 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1252, kuriuo nustatoma saugaus ir

---

1 OL L 79 I, 2019 3 21, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj.
2 OL L 206, 2021 6 11, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj.
3 OL L 229, 2023 9 18, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1781/oj.
4 OL L, 2023/2675, 2023 12 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2675/oj.

tvaraus ypatingos svarbos žaliavų tiekimo užtikrinimo sistema ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 ir (ES) 2019/1020[5] (Ypatingos svarbos žaliavų aktas),

– atsižvelgdamas į 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1735, dėl priemonių sistemos Europos nulinio balanso technologijų gamybos ekosistemai stiprinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1724[6],

– atsižvelgdamas į 2024 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/2747, kuriuo nustatoma su vidaus rinkos ekstremaliąja situacija ir vidaus rinkos atsparumu susijusių priemonių sistema ir iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2679/98 (Vidaus rinkos ekstremaliųjų situacijų ir atsparumo aktas)[7],

– atsižvelgdamas į 2023 m. spalio 3 d. Komisijos rekomendaciją dėl ES ekonominiam saugumui itin svarbių technologijų sričių siekiant tolesnio rizikos vertinimo su valstybėmis narėmis (C(2023)6689),

– atsižvelgdamas į 2025 m. sausio 15 d. Komisijos rekomendaciją (ES) 2025/63 dėl investicijų užsienyje į Sąjungos ekonominiam saugumui itin svarbias technologijų sritis peržiūros[8],

– atsižvelgdamas į 2025 m. balandžio 8 d. Komisijos rekomendaciją (ES) 2025/683 dėl nacionalinių kontroliuojamų prekių sąrašų koordinavimo[9],

– atsižvelgdamas į 2024 m. gegužės 23 d. Tarybos rekomendaciją dėl mokslinių tyrimų saugumo didinimo[10],

– atsižvelgdamas į 2024 m. sausio 24 d. Komisijos pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl užsienio investicijų Sąjungoje tikrinimo, kuriuo panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/452 (COM(2024)0023),

– atsižvelgdamas į 2025 m. kovo 11 d. Komisijos pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma ypatingos svarbos vaistų prieinamumo ir tiekimo saugumo

---

5 OL L, 2024/1252, 2024 5 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj.
6 OL L, 2024/1735, 2024 6 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj.
7 OL L, 2024/2747, 2024 11 8, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2747/oj.
8 OL L, 2025/63, 2025 1 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2025/63/oj.
9 OL L, 2025/683, 2025 4 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2025/683/oj.
10 OL C, C/2024/3510, 2024 5 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3510/oj.

stiprinimo, taip pat bendro intereso vaistų prieinamumo bei galimybių jų gauti gerinimo sistema ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2024/795 (COM(2025)0102),

– atsižvelgdamas į 2026 m. sausio 20 d. Komisijos pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos Sąjungos kibernetinio saugumo agentūros (ENISA), Europos kibernetinio saugumo sertifikavimo sistemos ir IRT tiekimo grandinės saugumo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) 2019/881 (Kibernetinio saugumo aktas 2) (COM(2026)0011),

– atsižvelgdamas į 2026 m. sausio 21 d. Komisijos pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl skaitmeninių tinklų, kuriuo iš dalies keičiami Reglamentas (ES) 2015/2120, Direktyva 2002/58/EB ir Sprendimas Nr. 676/2002/EB ir panaikinami Reglamentas (ES) 2018/1971, Direktyva (ES) 2018/1972 ir Sprendimas Nr. 243/2012/ES (Skaitmeninių tinklų aktas) (COM(2026)0016),

– atsižvelgdamas į 2023 m. birželio 20 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrą komunikatą dėl Europos ekonominio saugumo strategijos (JOIN(2023)0020),

– atsižvelgdamas į 2025 m. sausio 29 d. Komisijos komunikatą „ES konkurencingumo kelrodis“ (COM(2025)0030),

– atsižvelgdamas į 2025 m. gruodžio 3 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrą komunikatą „ES ekonominio saugumo stiprinimas“ (JOIN(2025)0977),

– atsižvelgdamas į 2024 m. balandžio mėn. Enrico Lettos pranešimą „Daug daugiau nei rinka“,

– atsižvelgdamas į 2024 m. liepos 18 d. kitos kadencijos Europos Komisijos politines gaires (2024–2029 m.),

– atsižvelgdamas į 2024 m. rugsėjo 9 d. Mario Draghi pranešimą „Europos konkurencingumo ateitis“,

– atsižvelgdamas į 2024 m. rugsėjo 17 d. Komisijos pirmininkės įgaliojamąjį raštą už prekybą ir ekonominį saugumą ir už institucijų ryšius ir skaidrumą atsakingam paskirtajam Komisijos nariui,

– atsižvelgdamas į Sąjungos ypatingos svarbos vaistų sąrašą, kurį sudarė ir tvarko Europos vaistų agentūra, siekiant spręsti būtiniausių vaistų tiekimo pažeidžiamumo ir stygiaus problemas,

– atsižvelgdamas į 2024 m. sausio 24 d. Komisijos baltąją knygą dėl eksporto kontrolės (COM(2024)0025),

– atsižvelgdamas į 2024 m. sausio 24 d. Komisijos baltąją knygą dėl investicijų užsienyje (COM(2024)0024),

– atsižvelgdamas į 2024 m. sausio 24 d. Komisijos baltąją knygą dėl galimybių daugiau remti dvejopo naudojimo potencialą turinčių technologijų mokslinius tyrimus ir plėtrą (COM(2024)0027),

– atsižvelgdamas į savo Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Tarptautinės prekybos komiteto pranešimą (A10-0148/2026),

A. kadangi ES atvirumas prekybai ir investicijoms tebėra jos klestėjimo, konkurencingumo ir pasaulinės įtakos kertinis akmuo;

B. kadangi tarptautinėje ekonominėje aplinkoje įvyko struktūrinių pokyčių, kuriems būdinga didėjantis geopolitinis varžymasis, sisteminė konkurencija, struktūriniai pertekliniai pajėgumai ir vis dažnesnis ekonominių priemonių naudojimas strateginiais tikslais, pvz., prekybos ir ekonominės priklausomybės ir ekonominės prievartos suginklinimas;

C. kadangi vis dažniau taikomos eksporto kontrolės ar eksporto apribojimų priemonės, sąžiningą konkurenciją iškreipianti valstybės pagalbos politika, prekybos suginklinimas ir ekonominė prievarta, ES turi skubiai parengti veiksmingą ekonominio saugumo strategiją, kurioje būtų visapusiškai sprendžiami jos ekonominio pažeidžiamumo klausimai;

D. kadangi patikima ekonominio saugumo strategija turi būti grindžiama siekiu stiprinti ES ekonominį, skaitmeninį ir finansinį autonomiškumą, kartu išsaugant vidaus rinkos vientisumą, kiekybiškai įvertinant pernelyg didelę priklausomybę atitinkamuose sektoriuose, užtikrinant teisinį tikrumą ekonominės veiklos vykdytojams ir laikytis ES įsipareigojimo vykdyti sąžiningą ir tvarią prekybą ir laikytis taisyklėmis grindžiamos tarptautinės tvarkos; kadangi tam taip pat būtina mažinti strateginę technologinę priklausomybę, be kita ko, skaitmeninės infrastruktūros, puslaidininkių, debesijos paslaugų ir kibernetinio saugumo sistemų, nes jos yra neatskiriamos ekonominio saugumo sudedamosios dalys, srityse;

E. kadangi 2025 m. gruodžio 3 d. bendras komunikatas žymi konceptualų ES požiūrio į ekonominį saugumą poslinkį ir atspindi pripažinimą, kad prekybos ir ekonominio atvirumo negalima laikyti vien tik teigiamu reiškiniu ir kad trečiosios šalys gali pasinaudoti ekonomine tarpusavio priklausomybe strateginiais arba prievartos tikslais; kadangi dėl to ES ir jos valstybės narės turi būti pasirengusios prireikus prisiimti ekonomines išlaidas, kad būtų sumažintas pažeidžiamumas ir padidintas bendras saugumas; kadangi dėl to ekonominio saugumo aspektai turi būti integruoti į ES prekybos ir ekonominę politiką kaip struktūrinis aspektas, o ne

traktuojami kaip išimtinis nukrypimas nuo jos;

F. kadangi ekonominio saugumo sąvoka nėra apibrėžta ES teisėje ar jokiuose oficialiuose ES dokumentuose, nepaisant išsamių gairių, išdėstytų 2023 m. birželio 20 d. ir 2025 m. gruodžio 3 d. bendruose komunikatuose; kadangi vis dėlto susiformavo platus sutarimas dėl to, kad ES ekonominis saugumas reiškia jos gebėjimą numatyti, atgrasyti ir reaguoti į grėsmes jos ekonomikai, piliečiams ir strateginiams interesams – įskaitant riziką, susijusią su tiekimo grandinių atsparumu, ypatingos svarbos infrastruktūros fiziniu ir kibernetiniu saugumu, technologijų saugumu, be kita ko, per technologijų nutekėjimą, taip pat ekonominiam atvirumui, kai priklausomybė yra suginklinama arba vykdoma prievarta, ir kad norint tai išspręsti reikia, viena vertus, spręsti strateginės priklausomybės klausimus vykdant vidaus gamybą arba įvairinimą, ir, kita vertus, mažinti struktūrinį pažeidžiamumą išlaikant Sąjungos ypatingos svarbos turto kontrolę, įskaitant užsienio investicijų tikrinimą;

G. kadangi naujausios analizės duomenimis, Europos ir Kinijos gamintojų gamybos sąnaudų skirtumas siekia 30–40 proc., ir tai daro įtaką beveik dviem trečdaliams Europos gamybos pridėtinės vertės; kadangi šie skirtumai yra struktūriniai ir savarankiškai stiprėjantys, grindžiami nuoseklia valstybės paramos sistema, gamybos veiksnių kainos pranašumai ir reguliavimo asimetrija, kurių negalima kompensuoti vien tik didinant našumą; kadangi ES patiria precedento neturintį prekybos disbalansą su Kinija – deficitas siekia 400 mlrd. EUR, nors ES išlaiko bendrą prekybos perteklių su kitomis pasaulio šalimis; kadangi šį disbalansą lėmė didžiulis subsidijuojamų gamybos pajėgumų perteklius Kinijoje, kuri ES paskatino deindustrializaciją; atsižvelgiant į tai, kad numatytas valiutų kurso koregavimas neįvyko, ir dėl to dar labiau didėja konkurencingumo atotrūkis ir prisidedama prie Europos gamintojų rinkos dalies praradimo; kadangi esamos ES prekybos apsaugos priemonės daugiausia skirtos konkretiems produktams ir jų įgyvendinimas, koks jis yra dabar, yra nepakankamas tokio masto sisteminiams, visą ekonomiką apimantiems iškraipymams panaikinti;

H. kadangi ES skiria žymiai mažiau administracinių išteklių prekybos apsaugos priemonių įgyvendinimui nei panašios jurisdikcijos, taip sukuriant praktines kliūtis bylų inicijavimui ir nagrinėjimui tuo metu, kai Europos pramonės sektoriai susiduria su didėjančiu prekybos spaudimu; kadangi, palyginti su bendru importo kiekiu ir verte, ES jau dabar žymiai rečiau taiko prekybos apsaugos priemones nei Jungtinės Valstijos, Kanada ir Australija; kadangi ES antidempingo muitai dažnai yra gerokai mažesni nei kitų didžiųjų ekonomikų nustatyti muitai, nepaisant to, kad dempingo ir žalos nustatymo išvados yra panašios; kadangi ES privalo taikyti žalos skirtumą, jei jis yra mažesnis už dempingo skirtumą; kadangi ES nenorėjo imtis veiksmų remdamasi vien žalos grėsme; kadangi šis mažesnio vykdymo užtikrinimo intensyvumo, procedūrinių apribojimų ir

palyginti nedidelių muitų lygių derinys prisideda prie prekybos įvairinimo ir sukuria įspūdį, kad ES yra švelnesnė vykdymo užtikrinimo aplinka arba „atliekų sąvartynas“, todėl didindamas spaudimas ES pramoninei bazei;

I. kadangi klimato kaita ir aplinkos būklės blogėjimas kelia vis didesnę sisteminę grėsmę ES ilgalaikiam ekonominiam saugumui, trikdo tiekimo grandines, kelia grėsmę žemės ūkio gamybai ir skatina konkurenciją dėl išteklių; kadangi Rusijos iškastinio kuro tiekimo suginklinimas jai pradėjus agresijos karą prieš Ukrainą pradžios ypač aiškiai parodė, jog priklausomybė nuo importuojamos energijos iš nepatikimų trečiųjų šalių kelia tiesioginę ir didelę grėsmę ES ekonominiam saugumui ir kad todėl spartesnis perėjimas prie atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir jo rizikos mažinimas yra būtinas ne tik aplinkosaugos, bet ir strateginiu požiūriu; kadangi vis dėlto dėl pačios žaliosios pertvarkos greitai atsirado nauja didelė priklausomybė, visų pirma susijusi su svarbiausiosiomis žaliavomis ir švariomis technologijomis, pvz., saulės baterijų plokštėmis, fotovoltiniais inverteriais, elektrinėmis transporto priemonėmis ir tinklo baterijomis, kurių tiekimas sutelktas Kinijoje; kadangi ES turi stengtis, kad viena strateginė priklausomybė nepakeistų kitos, ir todėl turi siekti tikros autonomijos ekologinei pertvarkai reikalingų žaliavų srityje, nes ji yra pagrindinė jos ekonominio saugumo strategijos sudedamoji dalis;

J. kadangi tiekimo grandinės stebėsena gali padėti nustatyti riziką ekonominiam saugumui, užkirsti jai kelią ir ją sumažinti;

K. kadangi ekonominis saugumas galiausiai turi būti naudingas ES piliečiams; kadangi gebėjimas atremti išorinius ekonominius sukrėtimus ir juos valdyti yra būtina gyvenimo lygio išsaugojimo, viešųjų paslaugų tęstinumo ir socialinės sanglaudos išlaikymo sąlyga; kadangi todėl ekonominio saugumo politika turi būti vertinama ne tik makroekonominių rodiklių ar strateginių interesų požiūriu, bet ir atsižvelgiant į jos konkretų poveikį piliečių gerovei;

Kintanti rizikos ekonominiam saugumui aplinka

1. palankiai vertina 2025 m. gruodžio 3 d. bendrą komunikatą kaip būtiną žingsnį siekiant stiprinti ES bendrą požiūrį į ekonominį saugumą; pažymi, kad reikia imtis tolesnių veiksmų siekiant įgyvendinti ES ekonominio saugumo tikslus, įskaitant veiksmų planą, veiksmų gaires ir konkrečius tikslus, susijusius su tiekimo grandinių rizikos mažinimu strateginiuose sektoriuose;

2. mano, kad bendrame komunikate teisingai pabrėžiama, kad būtina keisti kultūrą, pereinant nuo reaktyvaus prie proaktyvesnio požiūrio į ekonominį saugumą; pabrėžia, kad tam reikia paradigmos pokyčio, siekiant visą sistemą apimančio požiūrio, pagal kurį Komisija, Europos Parlamentas, valstybės narės, privatusis sektorius, taip pat kiti viešojo ir privačiojo sektorių suinteresuotieji subjektai

bendradarbiautų, siekdami prisidėti prie tikslo didinti Sąjungos ekonominį saugumą; pabrėžia, kad tikra Europos ekonominio saugumo strategija turi būti grindžiama strategine orientacija, integruojant ir strategiškai suderinant politikos kryptis klimato ir energetikos, prekybos ir konkurencijos, skaitmeninės rinkos reguliavimo, pramonės politikos, mokslinių tyrimų ir inovacijų, užsienio investicijų bei euro vaidmens srityse;

3. pritaria Komisijos vertinimui, kad dėl ekonominio saugumo priemonių trumpuoju laikotarpiu tiek įmonės, tiek viešosios institucijos gali patirti tam tikrų išlaidų, tačiau pabrėžia, kad išlaidos, susijusios su priklausomybe ir pažeidžiamumu ekonominei prievartai, yra kur kas didesnės; ragina užtikrinti tinkamą šių priemonių laikymosi finansavimą pagal kitos daugiametės finansinės programos iniciatyvas „Europos horizontas“ ir Konkurencingumo fondą. ragina Komisiją užtikrinti pakankamą paramą pramonės šakoms ir darbuotojams, kuriuos labiausiai paveikė tiekimo grandinių sutrikimai ar kitos ekonominio spaudimo ar prievartos formos;

4. primena, kad ES yra viena iš didžiausių pasaulio prekybos galių, o daugiau kaip 20 proc. jos BVP sudaro išorės prekyba; pabrėžia, kad prekyba ir tarptautinės investicijos yra ypač svarbios ES ekonomikai; pripažįsta, kad dėl didelės ES integracijos į pasaulines rinkas padidėjo jos pažeidžiamumas dėl trečiųjų šalių vykdomų sutrikimų, prievartos praktikos ir strateginių svertų, kurie naudojami pasitelkiant tiekimo grandinių kritines kliūtis, monopolistines pozicijas ypatingos svarbos išteklių srityje, priklausomybę nuo didelės rizikos ypatingos svarbos technologijų tiekėjų, pagrindinės fizinės ir skaitmeninės infrastruktūros pažeidžiamumą, taip pat energijos importo iš trečiųjų šalių pažeidžiamumą; pabrėžia, kad ši didelė ir struktūrinė priklausomybė nuo išorės veikėjų strateginių prekių, paslaugų ir infrastruktūros srityje sukelia pavojingą pažeidžiamumą, kurį būtina skubiai pašalinti;

5. pabrėžia, kad pastarojo meto krizės, įskaitant COVID-19 pandemiją, energijos tiekimo sutrikimus dėl Rusijos pradėjus agresijos karo prieš Ukrainą, neteisėtų muitų, prekybos apribojimų ir kitų protekcionistinių priemonių plitimą, nuolatinę įtampą, darančią poveikį pasauliniams transporto ir logistikos maršrutams, prievartinius prieigos prie ypatingos svarbos medžiagų apribojimus, didėjantį ekonominį klimato kaitos poveikį, be kita ko, dėl ekstremalių meteorologinių reiškinių, kurie sutrikdo gamybą ir logistiką, taip pat valstybės pagalbos politiką ir subsidijuojamų perteklinių gamybos pajėgumų dempingą pagrindiniuose Europos rinkų sektoriuose, parodė, kaip priklausomybė nuo importo gali greitai virsti stygiumi, infliacija, pakenkti vietos gamybos pajėgumams ir virsti gamybos nutraukimu; pabrėžia, kad priklausomybė nuo eksporto taip pat įrodė esanti didelė rizika ES eksportuotojams; pabrėžia, kad priklausomybė tiek nuo importo, tiek nuo eksporto prilygsta konkretiems Europos ekonominės veiklos bei ES gebėjimo veiksmingai reaguoti į išorės sukrėtimus suvaržymams;

pabrėžia, kad šis pažeidžiamumas yra struktūrinis, o ne laikinas, nes jį lemia laikui bėgant susiformavusios koncentracijos ir monopolijos;

6. reiškia didelį susirūpinimą dėl Kinijos sisteminių rinkos iškraipymų, kurie skatina perteklinius pajėgumus, įskaitant plataus masto valstybės valdomus paramos mechanizmus, strateginius viešuosius pirkimus „Buy China“, lengvatinį režimą vietos įmonėms ir abipusiškumo trūkumą; pakartoja, kad sistemoje, kurioje viena šalis dominuoja ir užtvindo pasaulinę rinką, prekyba negali būti sąžininga;

7. palankiai vertina Komisijos planą parengti išsamų, sistemingą ir reguliariai atnaujinamą ES kritinės priklausomybės vertinimą vertės grandinėse ir ragina į šiuos vertinimus įtraukti pažeidžiamumo, dėl kurio ES gali atsirasti kritinių kliūčių, analizę, įskaitant kiekybinius duomenis apie importo koncentraciją ir pasaulinės rinkos dalis pagal šalis ir sektorius;

Prevencija pasitelkiant įvairinimą, inovacijas ir konkurencingumą

8. pabrėžia, kad ekonominis saugumas neturi būti laikomas ekonomine izoliacija; dar kartą patvirtina, kad atvirumas tvariai prekybai ir investicijoms kartu su priemonėmis, kuriomis siekiama kovoti su nesąžininga konkurencija ir įvairinti partnerius, tiekėjus, energijos importą ir transporto maršrutus, yra viena iš pagrindinių ES priemonių siekiant sumažinti struktūrinį pažeidžiamumą dėl išorės sukrėtimų ir sutrikimų ypatingos svarbos sektoriuose ir siekiant sumažinti prievartines praktikas; pabrėžia, kad ES atsparumo ir ekonominio saugumo stiprinimas turėtų būti aiškiai įvardytas bet kokios ES prekybos ar investicijų srities partnerystės tikslu; pabrėžia, kad ES pagamintų alternatyvų paklausos skatinimas ir ES sektorių ekosistemų kūrimas yra labai svarbūs siekiant patikimai užtikrinti ES ekonominį saugumą;

9. pabrėžia, kad ES rinkos atvirumas turi būti grindžiamas abipusiškumo, patikimumo ir neprievartos principais, ir kad jis negali būti besąlygiškas, kai kyla grėsmė esminiams saugumo interesams; pabrėžia, kad ES turi didelių ekonominių pranašumų, visų pirma 18 trilijonų eurų vertės bendrąją rinką su 450 milijonų vartotojų, lyderystę aukštųjų technologijų gamybos ir paslaugų srityje, aukštus standartus ir normas, aukštos kokybės švietimo įstaigas ir mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros (MTTP) programas; pabrėžia, kad šie pranašumai turėtų būti išnaudojami susiduriant su išoriniu spaudimu, ypač tose srityse, kuriose Europos prekės ar technologijos yra nepakeičiamos pasaulinėse rinkose;

10. įspėja, kad mikroekonominė aplinka, kuri silpnina verslo konkurencingumą, įskaitant tokius aspektus kaip vidaus rinkos kliūtys, nereikalinga administracinė našta, reguliavimo neapibrėžtumas, didelės energijos kainos, pernelyg sudėtingos leidimų išdavimo procedūros ir nepakankamos investicijos, atgraso nuo inovacijų ir kenkia ES ekonominio atsparumo ir saugumo

tikslams;

11. pabrėžia, kad ES ekonominis saugumas negali būti iš esmės sustiprintas, kol Europos ekonomika priklauso nuo iškastinio kuro ar atsinaujinančiųjų energijos išteklių technologijų importo; mano, kad stabilios ir nuspėjamos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo politikos, kuria siekiama neutralizuoti poveikį klimatui ir nutraukti iškastinio kuro importą, vykdymas padeda stiprinti ekonominį saugumą ir didinti ES konkurencingumą; pabrėžia, kad žymiai padidintos ir paspartintos investicijos į elektrifikaciją bei žiedinę ekonomiką yra esminės siekiant sumažinti ES strateginę priklausomybę nuo išorės subjektų; ragina Komisiją priimti ryžtingas ir plataus masto reguliavimo apkrova priemones, siekiant padidinti Europos mažo anglies dioksido pėdsako strateginių prekių, kurios yra svarbios energetikos pertvarkai, pavyzdžiui, žaliojo plieno, baterijų, atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir puslaidininkių, paklausą; taip pat ragina Komisiją užtikrinti, kad žalioji pertvarka neatkartotų tos pačios priklausomybės struktūrinės logikos kitokiu pavidalu, ir šiuo tikslu teikti pirmenybę ES lygmens gamybos pajėgumams, strateginių atsargų kaipimui bei tvirtam tiekimo šaltinių įvairinimui, susijusiam su ypatingos svarbos žaliavomis ir švarių technologijų komponentais, nuo kurių priklauso ši pertvarka;

12. pabrėžia, kad visapusiškai veikianti ir integruota bendroji rinka yra ekonominio saugumo pagrindas; pabrėžia, kad visapusiškesnė integracija ir kliūčių iš tiesų suderintai prekių, paslaugų ir kapitalo rinkai pašalinimas yra labai svarbūs ES ilgalaikiam socialiniam ir ekonominiam modeliui, konkurencingumui ir saugumui; mano, kad investicijų į švietimą, inovacijas, mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą didinimas yra esminė ilgalaikės strategijos, kuria siekiama apsaugoti ES ekonominį saugumą, dalis;

13. apgailestauja dėl pernelyg didelės ES priklausomybės nuo trečiųjų šalių ypatingos svarbos žaliavų tiekimo srityje, ir pripažįsta kad tokia priklausomybė lemia didelį ES geopolitinį, ekonominį ir tiekimo grandinės pažeidžiamumą; todėl mano, kad vidaus atsparumo stiprinimas, be kita ko, vykdant strateginius vietos kasybos ir perdirbimo projektus, didinant perdirbimo pajėgumus, gerinant išteklių naudojimo efektyvumą ir visapusiškai įgyvendinant žiedinės ekonomikos modelį yra tvarus ir strateginis sprendimas; ragina priimti plataus užmojo žiedinės ekonomikos aktą; ragina skatinti investicijas į ypatingos svarbos novatoriškas žiedines technologijas ir užtikrinti tokių investicijų apsaugą;

14. pabrėžia, kad piliečių apsauga nuo išorinių ekonominių sukrėtimų – įskaitant tiekimo grandinių sutrikimus, energijos kainų šuolius ir ekonominio spaudimo pasekmes – yra pagrindinis ekonominio saugumo politikos tikslas; ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti, kad būtų sistemingai vertinamas ekonominio saugumo priemonių socialinis poveikis ir kad tokios priemonės nedarytų neproporcingo poveikio pažeidžiamiausiems asmenims;

15. primena, kad prekybos politika yra strateginė ES galios sudedamoji dalis ir turėtų būti proaktyviai naudojama siekiant apsaugoti Europos saugumo interesus ir strateginę autonomiją; pabrėžia, kad reikia pereiti nuo iš esmės gynybinio požiūrio ir strategiškiau bei labiau orientuojantis į ateitį derinti bei taikyti esamas priemones, be kita ko, pasinaudojant ekonomine tarpusavio priklausomybe taip, kad būtų sustiprinta ES geopolitinė pozicija;

16. primena, kad ES prekybos ir ekonominio saugumo darbotvarkės veiksmingumas priklauso nuo nuoseklaus prekybos taisyklių ir esminių prekybos, partnerystės bei asociacijos susitarimų nuostatų taikymo; šiuo atžvilgiu ragina Komisiją dėti daugiau pastangų, kad būtų užtikrintas visapusiškas ir veiksmingas jos pačios prisiimtų įsipareigojimų ir pareigų vykdymas, ypač atsižvelgiant į politikos nuoseklumą vystymosi srityje;

17. ragina Komisiją užbaigti vykdomas derybas ir aktyviai laikytis strateginio ir plataus užmojo požiūrio į prekybos susitarimus ir sektorių partnerystes su patikimais partneriais, nes tai būtų pagrindinis jos įvairinimo strategijos elementas; mano, kad trečiųjų šalių tiekėjų ir eksporto rinkų įvairinimas turėtų būti grindžiamas aiškiu ES struktūrinio pažeidžiamumo vertinimu ir juo vadovautis; pabrėžia, kad tradicinius išsamius laisvosios prekybos susitarimus reikia prioritetine tvarka papildyti naujomis, lankstesnėmis ir tikslingesnėmis prekybos ir investicijų partnerystės formomis, kurių aiškus tikslas – sumažinti importo ir eksporto riziką kuriant saugias ir atsparias tiekimo grandines tam tikruose didelės rizikos sektoriuose; pabrėžia, kad tokios partnerystės turėtų apimti privalomus įsipareigojimus ir reikalauti visapusiško Parlamento dalyvavimo bei skaidrumo Parlamento atžvilgiu per visas derybas, taip pat Parlamento pritarimo ratifikavimo procese;

18. pabrėžia, kad atnaujintas ES ir MERCOSUR asociacijos susitarimas strategiškai svarbus ES ekonominiam saugumui; pabrėžia, kad susitarimas prisidės prie prieigos prie ypatingos svarbos žaliavų įvairinimo ir atsparių vertės grandinių stiprinimo;

19. pabrėžia, kad strategiškai svarbu plėsti ekonominius ir prekybinius ryšius su Indija, kuri tampa vis svarbesniu gamybos ir technologijų centru bei atlieka vis didesnį vaidmenį skaitmeninių paslaugų ir ypatingos žaliavų tiekimo srityse;

20. pabrėžia, kad svarbu paspartinti vykstančias derybas dėl laisvosios prekybos susitarimų su tokiais partneriais kaip Filipinai ir Tailandas ir užbaigti prekybos susitarimą su Indonezija, atsižvelgiant į didėjantį jų vaidmenį gaminant ypatingos svarbos naudingąsias iškasenas, elektroniką ir švarių technologijų komponentus; pabrėžia, kad norint panaikinti eksporto apribojimų ir tiekimo koncentracijos keliamą riziką bei tvirčiau įtvirtinti ES Indijos ir Ramiojo vandenyno regiono pramoninėse vertės grandinėse, būtinos nuspėjamos prekybos sistemos;

21. palankiai vertina tai, kad užbaigtos prekybos derybos su Australija, patikima ir panašiai mąstančia partnere; pabrėžia šios taisyklėmis grindžiamos partnerystės svarbą prisidedant prie tiekimo stabilumo ir tiekimo grandinių įvairinimo, atsižvelgiant į didelius Australijos ypatingos svarbos žaliavų išteklius ir jos kasybos bei perdirbimo technologijų gamybą; palankiai vertina tolesnį bendradarbiavimą sprendžiant bendras ekonominio saugumo problemas, ypač atsižvelgiant į Australijos tiesioginę patirtį reaguojant į ekonominę prievartą;

22. ragina užmegzti sistemingą ES ir JK ekonominio saugumo dialogą, siekiant gerinti koordinavimą prekybos, investicijų tikrinimo ir tiekimo grandinių atsparumo srityse; remia glaudesnį bendradarbiavimą pagal ES ir JK prekybos ir bendradarbiavimo susitarimą, siekiant numatyti galimus sutrikimus strateginiuose sektoriuose;

23. pritaria Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono strategijoje pateiktam raginimui glaudžiau bendradarbiauti su Azijos partneriais ekonominio saugumo srityje, be kita ko, stiprinant partnerystes su Pietryčių Azijos valstybių asociacijos narėmis ir glaudžiau bendradarbiaujant su partneriais, dalyvaujančiais Visapusiškame ir pažangiame susitarime dėl partnerystės abipus Ramiojo vandenyno;

24. primygtinai ragina valstybes nares ratifikuoti likusius laisvosios prekybos susitarimus;

25. ragina Komisiją pasiūlyti atnaujintą ir visapusišką dialogą dėl prekybos ir investicijų su besivystančiomis šalimis ir regionais, grindžiamą abipusiai naudingomis partnerystėmis, kurios apimtų ne tik patekimo į rinką plėtrą ar gamtos išteklių gavybą; pabrėžia, kad svarbu skatinti vietos ir regionų vertės kūrimą pagal prekybos susitarimus ir sektorių partnerystes plėtojant švarias ir tvarias vertės grandines, kartu skatinant įtraukų ir darnų vystymąsi ir užtikrinant aplinkos standartų ir darbo teisių apsaugą;

26. pažymi, kad šiuo metu ES yra priklausoma nuo Kinijos, iš kurios gauna apie 98 proc. retųjų žemių ir daugiau nei 90 proc. importuojamo magnio, kad retųjų žemių perdirbimo lygis Sąjungoje tebėra mažesnis nei 1 proc., o daugiau nei 60 proc. pasaulinio ličio perdirbimo ir daugiau nei 85 proc. retųjų žemių perdirbimo pajėgumų yra sutelkta vienoje trečiojoje šalyje, todėl ES toli gražu nepasiekė Svarbiausiųjų žaliavų akte nustatytų tikslų; pabrėžia, kokie svarbūs yra šioje srityje sudaryti susitarimai su bendramintėmis šalimis ir kad būtina toliau derėtis dėl naujų partneryščių, siekiant sustiprinti ES tiekimo grandinių atsparumą;

27. pabrėžia, kad ES prekybos politikos strateginis tikslas turėtų būti ypatingos svarbos žaliavų tiekimo šaltinių įvairinimas, atsižvelgiant į jų lemiamą vaidmenį vykstant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir gynybos srityje; pažymi, kad nors Ypatingos svarbos žaliavų aktas yra

svarbus žingsnis stiprinant ES atsparumą, jis vis dar nepakankamas siekiant spręsti pagrindines pažeidžiamumo problemas, visų pirma nuolatinę perdirbimo ir apdorojimo pajėgumų koncentraciją ribotame trečiųjų šalių skaičiuje; pabrėžia, kad šis aktas grindžiamas neprivalomais orientaciniais rodikliais ES lygmeniu, o specialios paskirties finansavimo galimybės ir veiksmingi įgyvendinimo pajėgumai tebėra riboti;

28. palankiai vertina iniciatyvą „ResourceEU“, kuria siekiama padidinti finansavimą vidaus kasybos, apdorojimo ir perdirbimo pajėgumams; tačiau pabrėžia, kad šias skatinimo priemones reikia derinti su apsaugos ir partnerystės priemonėmis, siekiant iki 2030 m. sėkmingai sumažinti riziką ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinėje; pakartoja, kad ilgalaikis verslo scenarijus ir investicijų į patikimas ypatingos svarbos žaliavų vertės grandines perspektyvumas turėtų būti papildyti minimaliomis kainomis ir pirkimo garantijomis, taip kovojant su rizika, kad trečioji šalis gali piktnaudžiauti savo monopoline padėtimi, kad sumažintų pažeidžiamų konkurentų kainas; pabrėžia, kad iniciatyva „ResourceEU“ turi tapti veiksminga priemone, padėsiančia sparčiau įgyvendinti 2030 m. tikslus, nustatytus Ypatingos svarbos žaliavų akte; pabrėžia, kad, jei nebus skubiai sutelkta suderinta finansinė parama gavybos, apdorojimo ir perdirbimo projektams, ES negalės per nustatytą laikotarpį pasiekti užsibrėžtų tikslų;

29. pabrėžia, kad ES diplomatija ypatingos svarbos žaliavų srityje turėtų apimti ne tik pirminių išteklių gavybą ir prieigą prie jų, bet ir turėtų sistemingai spręsti perdirbimo, rafinavimo bei tolesnių gamybos etapų klausimus, kai strateginis pažeidžiamumas ir koncentracijos rizika tebėra ypač dideli;

Nustatytos rizikos stebėsena, valdymas ir mažinimas

30. daro išvadą, kad labai svarbu stiprinti ES ekonominį saugumą, siekiant užtikrinti ES ekonominį ir politinį savarankiškumą, bendrosios rinkos vientisumą, tiekimo grandinių atsparumą, ES įmonių ekonominį gyvybingumą ir ES piliečių pragyvenimo šaltinius, be kita ko, kiek tai susiję su kokybiškomis darbo vietomis; pabrėžia, kad visapusišku ir integruotu požiūriu į ekonominį saugumą turėtų būti siekiama ne tik mažinti priklausomybę nuo išorės, taip pat stiprinti strateginį savarankiškumą ypatingos svarbos žaliavų, technologijų, energetikos, transporto, finansų ir skaitmeninės infrastruktūros srityse; todėl ragina Komisiją integruoti ekonominį saugumą į visas pramonės politikos priemones, įskaitant sektorių teisės aktus ir tiekimo grandinės rizikos vertinimus, siekiant užtikrinti nuoseklų požiūrį;

31. pripažįsta, kad dėl tam tikrų kritinių ekonominių pozicijų, dėl jų masto, koncentracijos, strateginės svarbos ar negrįžtamumo, tenka taikyti tikslines, skubias ir ryžtingas poveikio švelninimo priemones; pabrėžia, kad tokiais atvejais priemonės gali teisėtai apimti patekimo

į rinką, ekonominės veiklos ar investicijų srautų iš trečiųjų šalių apribojimus arba draudimą, siekiant apsaugoti esminius ES interesus ir viešąją tvarką; pakartoja, kad galimybė patekti į bendrąją rinką yra didžiausias ES svertas, ir ragina Komisiją bei valstybes nares pasinaudoti atvirkštine priklausomybe, siekiant daryti spaudimą trečiosioms šalims, kad jos panaikintų ES taikomus neteisėtus eksporto apribojimus;

32. ragina Komisiją pasiūlyti daugiau priemonių, kuriomis būtų išvengta rizikos ekonominiam saugumui arba ji būtų ribojama; atsižvelgdamas į tai, pritaria Komisijos pasiūlymui reikalauti, kad ES veiklos vykdytojai diversifikuotų tiekėjus konkrečiuose didelės rizikos sektoriuose; mano, kad ateityje tai turėtų būti išplėsta, taip pat reikalaujant, kad veiklos vykdytojai įvairintų tiekimo šalis ar regionus;

33. pabrėžia, kad būtina sukurti veiksmingas priemones, skirtas vykdyti vertės grandinių rizikos ekonominiam saugumui ankstyvą stebėseną, nustatymą ir vertinimą didelės rizikos srityse, siekiant užtikrinti proaktyvų esamos ir galimos strateginės priklausomybės nustatymą; pabrėžia, kad valstybės narės ir privatusis sektorius yra pagrindiniai partneriai nustatant ir vertinant priklausomybę; pritaria Komisijos pasiūlymui įsteigti Ekonominio saugumo žvalgybos centrą, kuris konsoliduotų turimą informaciją; ragina Komisiją sukurti priemones, skirtas dalytis ekonomine žvalgybos informacija su tarptautiniais partneriais, kad būtų galima numatyti trečiųjų šalių veiksmus, kuriais siekiama priklausomybė nuo ES naudojama kaip ginklas;

34. ragina Komisiją parengti metinę ekonominio saugumo rezultatų suvestinę, kad būtų sistemingai vertinama pažanga siekiant Ekonominio saugumo strategijoje numatytų tikslų; pabrėžia, kad toks mechanizmas turėtų apimti aiškius ir išmatuojamus rodiklius, rodančius, be kita ko, priklausomybės ypatingos svarbos srityse mažėjimą pagal sektorius, prekybos apsaugos priemonių, kurios, kaip nustatyta, yra svarbios ekonominiam saugumui, skaičių ir alternatyvių tiekėjų skaičiaus padidėjimą; pabrėžia, kad skaidri ir reguliari ataskaitų teikimo tvarka yra būtina siekiant užtikrinti atskaitomybę ir pagrįstą politikos koregavimą;

35. pabrėžia, kad tokios priemonės turėtų būti proporcingos ir pritaikytos prie rizikos rimtumo ir ilgalaikiškumo, grindžiamos aiškiai apibrėžtomis leistinos rizikos ribomis, objektyviais ir patikrinamais kriterijais ir išankstiniais vertinimais, taip pat turėtų būti nuolat stebimos ir peržiūrimos;

36. pabrėžia, kad, kaip Komisija pasiūlė 2025 m. gruodžio 3 d. bendrame komunikate, esamos ES priemonės, skirtos struktūriniam pažeidžiamumui, rinkos iškraipymams ir rinkos neatitinkančiai elgsenai šalinti, prireikus turėtų būti modernizuotos ir naudojamos strategiškiau ir ryžtingiau, o tokias priemones taikant fragmentiškai, neryžtingai ar nenuosekliai mažėja jų veiksmingumas, įskaitant jų

atgrasomąjį poveikį; primygtinai ragina Komisiją sutrumpinti prekybos apsaugos tyrimų tvarkaraštį ir sekti įvairių šalių pavyzdžiu labiau naudojantis esamomis nuostatomis dėl žalos grėsmės ir laikinosiomis priemonėmis, kurios abi yra teisiškai leistinos, tačiau nepakankamai išnaudojamos, kad būtų išvengta nepataisomos žalos ES pramonei;

37. pabrėžia, kad, nors ilgalaikio ekonominio saugumo neįmanoma pasiekti taikant bendras autarkijos ar protekcionizmo priemones, šiuo metu būtina skubiai imtis tikslinių priemonių, kad būtų sustabdyta deindustrializacijos banga ir strateginiai ES sektoriai apsaugoti nuo nesąžiningos konkurencijos, kurią kelia iš trečiųjų šalių importuojami pigūs produktai tokiuose sektoriuose kaip plieno, cheminių medžiagų, vaistų, atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir žaliųjų prekių; ragina Komisiją parengti veiksmų planą, kuriuo pažeidžiamiausi ES strateginiai sektoriai būtų apsaugoti nuo pasaulinių perteklinių gamybos pajėgumų;

38. mano, kad tam tikrų didžiųjų trečiųjų šalių ekonomikų, visų pirma Kinijos, vienu metu vykdomas pramonės pajėgumų didinimas daugelyje strateginių sektorių kelia sisteminį konkurencinį iššūkį, kurio negalima tinkamai išspręsti imantis atskirų sektorių lygmens priemonių; mano, kad tokio pobūdžio sisteminėms grėsmėms reikia sisteminių sprendimų, kuriais būtų siekiama keisti struktūrines sąlygas, lemiančias didelio masto perteklinius pajėgumus, o ne tik valdyti jų padarinius atskiruose rinkose;

39. palankiai vertina 2025 m. spalio 7 d. Komisijos pasiūlymą dėl reglamento dėl su prekyba susijusio neigiamo pasaulinių perteklinių pajėgumų poveikio Sąjungos plieno rinkai mažinimo[11], nes juo pripažįstama, kad strategiškai svarbu išsaugoti gyvybingą Europos plieno pramonę; pabrėžia, kad Europos plieno gamybos pajėgumų praradimas keltų nepataisomos žalos riziką ekonominiam saugumui; vis dėlto pažymi, kad perteklinių gamybos pajėgumų problema neapsiriboja vien plieno ir aliuminio sektoriais, bet apima ir daugelį kitų sektorių, pavyzdžiui, cheminių medžiagų pramonę, taip pat kitus iš plieno ir aliuminio pagamintus produktus; yra susirūpinęs dėl to, kad prekybos apsaugos tyrimai vyksta pernelyg lėtai, reikalauja daug išteklių ir yra susiję su konkrečiais produktais, kad būtų galima tinkamai šalinti dėl perteklinių pajėgumų visoje ekonomikoje atsirandančius iškraipymus; mano, kad ES turėtų parengti tinkamas priemones sisteminiams pertekliniams pajėgumams visoje vertės grandinėje stebėti ir su tuo susijusioms problemoms spręsti;

Prekybos politikos priemonės, vykdymo užtikrinimas ir atgrasymas

40. pabrėžia, kad vykdymo užtikrinimo veiksmams vėluojant, esant nenuosekliems arba juos laikant neužtikrintais, silpnėja atgrasymas ir konkurencingumas; todėl ragina Komisiją užtikrinti, kad, nustačius

---

11 COM(2025)0726.

esamą ar galimą riziką ekonominiam saugumui ar nesąžiningą praktiką, sprendimai būtų priimami laiku, būtų nustatyti aiškūs aktyvavimo kriterijai ir nuspėjamos pasekmės;

41. pabrėžia, kad veiksmingam ES prekybos politikos vykdymo užtikrinimui ir besiplečiančiam ekonominio saugumo aspektui reikia tinkamų administracinių ir techninių išteklių; ragina Komisiją užtikrinti, kad jos Prekybos generaliniam direktoratui būtų skirta pakankamai darbuotojų, žinių ir išteklių, kad būtų galima veiksmingai įgyvendinti ES ekonominio saugumo strategiją; pabrėžia, kad dabartinėmis geoekonominėmis aplinkybėmis reikėtų stiprinti ES ekonominio saugumo pajėgumus;

42. pabrėžia, kad sistemingas dabartinių prekybos taisyklių vykdymo užtikrinimas yra pagrindinis ir proporcingas ES atsakas į reikalavimų nesilaikymą ir būtina patikimos ekonominio saugumo strategijos sąlyga; vis dėlto apgailestauja, kad problemai išspręsti dabartinių taisyklių vykdymo užtikrinimo nepakanka; todėl ragina Komisiją nustatyti didesnius antidempingo muitus, panašius į tuos, kuriuos taiko panašūs partneriai, ir taip užkirsti kelią prekybos nukreipimui ir dempingui ES rinkoje; be to, ragina Komisiją apskaičiuojant trečiųjų šalių eksportuotojų dempingo skirtumą įtraukti aplinkos apsaugos, energijos ir darbo sąnaudas ir atsisakyti mažesnio muito taisyklės, kurios Pasaulio prekybos organizacija (PPO) nereikalauja;

43. pažymi, kad antidempingo ir antisubsidijų tyrimai yra pernelyg tiksliniai, reikalaujantys pernelyg daug išteklių ir pernelyg lėti, kad būtų galima spręsti problemas, susijusias su šiuo metu ES pramonės patiriamų konkurencijos ir perteklinių pajėgumų iššūkių mastu ir struktūriniu pobūdžiu;

44. pabrėžia, kad ES atsparumo tikslai, kurie apima gebėjimą tvariai, teisingai ir demokratiškai valdyti ekologinius, ekonominius ir socialinius pokyčius, taip pat žmonių, gyvūnų ir augalų sveikatos bei gamtos išteklių išsaugojimą, yra gerai įtvirtinti pirminės ir antrinės ES teisės aktuose; mano, kad ši teisinė sistema suteikia tvirtą ir iš esmės dar neišnaudotą pagrindą taikyti Bendrojo susitarimo dėl muitų tarifų ir prekybos XX straipsnyje nustatytas bendrąsias išimtis; ragina Komisiją išsamiau ir sistemingiau taikyti XX straipsnio išimtis tais atvejais, kai ES priemonės, kuriomis siekiama šių teisėtų politikos tikslų, yra užginčijamos pagal PPO sistemą;

45. ragina Komisiją pasiūlyti esamų priemonių pakeitimus, kad jas būtų galima aktyviau, strategiškiau ir labiau koordinuotai naudoti, taip pat pasiūlyti naujų priemonių tais atvejais, kai nustatoma aiški ir akivaizdi esamų ES priemonių veiksmingumo spraga; ragina supaprastinti esamus ir būsimus su ekonominiu saugumu susijusius teisės aktus ir iniciatyvas;

46. pabrėžia, kad ES atsako į ekonominę prievartą patikimumas pirmiausia priklauso nuo jos pasiryžimo laiku nustatyti ir oficialiai

įvardyti prievartos priemones ir taip pradėti procesą, kuriuo grindžiamas tiek atgrasymas, tiek įtaka vedant derybas; mano, kad kovos su ekonomine prievarta priemonė yra tinkamiausia priemonė, leidžiančia pasinaudoti ES pranašumais šioje srityje; pabrėžia, kad ši priemonė turėtų būti taikoma, kai patiriama prievarta arba kyla rizika ją patirti, ir kad turėtų būti išnagrinėtos visos galimybės deeskaluoti padėtį, o atsakomųjų priemonių būtų imamasi tik kraštutiniu atveju;

47. ragina Komisiją skubiai stiprinti ES atgrasymo pajėgumus; primygtinai ragina Komisiją parengti proaktyvią strategiją, skirtą reaguoti į grėsmes, kylančias ES ekonominiam suverenumui, įskaitant jo pagrindą sudarančią ypatingos svarbos infrastruktūrą; pabrėžia, kad tokia strategija turi būti parengta taip, kad pasinaudojant visomis ES atsakomosiomis priemonėmis būtų galima sparčiai ir veiksmingai atgrasyti užsienio subjektus nuo grasinimų įgyvendinimo;

48. pabrėžia, kad tais atvejais, kai vykdymo užtikrinimas ir bendradarbiavimas nepadeda pakeisti elgsenos, ES atsakas turėtų būti grindžiamas laipsniško, proporcingo eskalavimo metodu, pasiliekant galimybę grįžti į ankstesnę padėtį, pagal kurį kontroliuojamai didinamas spaudimas, kartu išlaikant teisinį tikrumą ir patikimas deeskalavimo galimybes; primygtinai ragina Komisiją šiuo atžvilgiu imtis ryžtingesnių veiksmų, primindamas, kad priemonės, kuriomis žalingo ir prievartinio elgesio pakeisti nepavyksta, gali pakenkti ES prekybos politikos patikimumui ir įtakai, dėl to intervencijai iš pradžių prireiktų didelių politinių sąnaudų, tačiau vienodos sąlygos nebūtų atkurtos;

49. ragina Komisiją užtikrinti, kad vykdymo užtikrinimo, prekybos apsaugos ir kovos su prievarta priemonių taikymas būtų koordinuojamas pagal nuoseklią veiklos sistemą, derinant veiksmus su valstybėmis narėmis ir ekonominės veiklos vykdytojais; be to, ragina Komisiją išnagrinėti galimybes sukurti ES lygmens naštos pasidalijimo mechanizmą, kuris padėtų paskirstyti išlaidas, susijusias su nacionalinėmis priemonėmis, kurių imamasi reaguojant į ekonominę prievartą, ir taip užtikrinti politinę sanglaudą ir ekonominį atsparumą esant didėjančiai su prekyba susijusiai įtampai;

50. pabrėžia, kad Europos viešojo finansavimo pajėgumai yra viena iš pagrindinių ES stiprybių; mano, kad jokios ES viešosios lėšos neturėtų būti skiriamos, jeigu nėra įrodoma, kad jomis stiprinamas ES suverenumas ir atsparumas; ragina Komisiją pasinaudoti šiuo pranašumu ir sukurti finansavimo sustabdymo priemonę, kuria būtų galima greitai apriboti galimybę gauti ES finansavimą tais atvejais, kai trečiosios šalys imasi priemonių, kurios kenkia ES ekonominiam saugumui;

51. pabrėžia, kad būtina užtikrinti saugią ir nepertraukiamą prieigą prie gynybos pramonėje naudojamų ypatingos svarbos komponentų,

žaliavų ir didelio poveikio technologijų; pabrėžia, kad tiekimo grandinės pažeidžiamumas dvejopo naudojimo prekių sektoriuose gali tiesiogiai paveikti ES operacinę parengtį ir ekonominį atsparumą;

52. pabrėžia, kad stiprėjant civilinių inovacijų ir gynybos prietaikų sąsajoms reikia bendro požiūrio į tikrinimą, eksporto kontrolę ir investicijų stebėseną dvejopo naudojimo prekių sektoriuose, kad būtų užkirstas kelias netyčiniam didesnės rizikos technologijų perdavimui ir kartu išsaugotas ES konkurencingumas;

53. atkreipia dėmesį į struktūrinius ES dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės sistemos trūkumus, visų pirma į tai, kad ji priklauso nuo lėtai veikiančių daugiašalių sistemų, į ribotas galimybes numatyti naujas ir sparčiai besivystančias technologijas ir į jas reaguoti, taip pat į nevienodą šios sistemos įgyvendinimą valstybėse narėse;

54. mano, kad dabartinė eksporto kontrolės sistema yra skirtingos valstybių narių lygmens nacionalinės politikos ir priemonių rinkinys, kuriuo neužtikrinamas pakankamas veiksmingumas, nuoseklumas ir sparta, kad būtų galima reaguoti į dabartinę geoekonominę situaciją; pabrėžia, kad siekiant užtikrinti ES ekonominį saugumą skubiai reikia reformuoti esamą nacionalinę eksporto kontrolės politiką ir ją išplėsti; pabrėžia, kad būtina sukurti suderintą ES lygmens eksporto kontrolės sistemą; pabrėžia, kad eksporto kontrolės priemones suderinus su tarptautiniais partneriais būtų iš esmės sustiprintas ES ekonominis saugumas;

55. palankiai vertina tai, kad neseniai buvo atnaujintas ES dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės sąrašas, remiantis sąrašu, dėl kurio susitarta pagal Vasenaro susitarimą, nepaisant to, kad pastarąjį vetavo Rusija; ragina nedelsiant peržiūrėti Reglamentą (ES) 2021/821[12], kad ES galėtų laikytis vieningos pozicijos eksporto kontrolės klausimais ir nustatyti vienodas kontrolės priemones visoje ES, kartu užtikrinant tarptautinį suderinimą ir teisinį tikrumą veiklos vykdytojams; šiuo atžvilgiu ragina Komisijoje įsteigti konsoliduotą bendros ekonominės užsienio politikos padalinį, kuris padėtų įveikti kintančius ekonominio saugumo iššūkius, kylančius dėl to, kad trečiosios šalys nuolat vengia ES eksporto kontrolės priemonių ir sankcijų; pažymi, kad šį padalinį turėtų remti valstybių narių žvalgybos bendruomenė, suteikdama jam didesnes galimybes gauti tikralaikę žvalgybos informaciją apie mokesčių vengimo tinklus ir galimybes keistis tokia informacija su pramonės atstovais, siekiant nustatyti naujas mokesčių vengimo taktikas; taip pat pažymi, kad jam turėtų būti suteikti įgaliojimai užtikrinti eksporto kontrolės vykdymą

---

12 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/821, nustatantis Sąjungos dvejopo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų, techninės pagalbos ir tranzito kontrolės režimą (OL L 206, 2021 6 11, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj).

ir skirti ištekliai technologinei plėtrai, analizei ir tarptautiniam koordinavimui, taip pat įgaliojimai įgyvendinti patikimas tikrinimo sistemas ir diegti tiekimo grandinės sekimo technologijas;

56. pabrėžia, kad ES bendra saugumo ir gynybos politika turėtų užtikrinti suderinamumą su ES ekonominio saugumo tikslais; atkreipia dėmesį į tai, kad strateginė priklausomybė, tiekimo grandinių pažeidžiamumas ir prievartinė ekonominė praktika vis dažniau turi tiesioginių padarinių saugumui ir daro poveikį ES gynybos technologijų ir pramoninės bazės pajėgumams; ragina ekonominio saugumo aspektus sistemingai įtraukti į ES strateginę politiką, gynybos planavimą ir reagavimo į krizę mechanizmus, siekiant stiprinti ES pasirengimą ir atsparumą vis konkurencingesnėje geopolitinėje aplinkoje;

Investicijos, kapitalo srautai ir strateginė pozicija

57. palankiai vertina šiuo metu vykdomą teisėkūros darbą rengiant spartesnio pramonės dekarbonizavimo aktą ir pabrėžia, kad pastarasis gali padėti siekti ES ekonominio saugumo tikslų; mano, kad šiuo aktu būtų svariai prisidedama prie strateginės priklausomybės mažinimo ir ES atsparumo išorės sukrėtimams bei prievartinei praktikai stiprinimo;

58. pabrėžia, kad ES finansuojamos programos strategiškai jautriuose sektoriuose turėtų būti rengiamos ir įgyvendinamos taip, kad pirmiausia būtų remiamos investicijos, kuriomis stiprinami Europos pramonės pajėgumai, technologinė plėtra ir vertės kūrimas ES; atkreipia dėmesį į tai, kad galimybė gauti ES finansavimą šiuose sektoriuose turėtų priklausyti nuo atitinkamų apsaugos priemonių ir sąlygų, kuriomis būtų užtikrinta, kad paramos gavėjai nekeltų grėsmės ekonominiam saugumui ir kad finansuojama veikla veiksmingai prisidėtų prie ES ilgalaikio atsparumo ir strateginių interesų;

59. pabrėžia, kad taip pat reikia priemonių, kuriomis būtų skatinama gamyba ES, kad ES taptų nepakeičiama ypatingos svarbos tiekimo grandinėse ir kritiniuose taškuose; palankiai vertina Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akte[13] nustatytus atsparumo reikalavimus ir pabrėžia, kad svarbu juos derinti su patikimų tiekėjų kvotomis, kad, be kita ko, būtų skatinami alternatyvūs ES įsisteigę tiekėjai ir būtų pasiekti Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akte nustatyti gamybos tikslai;

60. pabrėžia, kad sprendimai dėl viešųjų pirkimų strateginiuose sektoriuose turėtų būti naudojami kaip svertas, siekiant stiprinti ES

---

13 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1735 dėl priemonių sistemos Europos nulinio balanso technologijų gamybos ekosistemai stiprinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1724 (OL L, 2024/1735, 2024 6 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).

pramonės pajėgumus, tiekimo ir ekonominį saugumą; atkreipia dėmesį į tai, kad galimybė dalyvauti tokiuose viešuosiuose pirkimuose ir gauti susijusią ES paramą turėtų būti susieta su aiškiomis tinkamumo sąlygomis, kuriomis būtų užtikrinama, kad dalyvaujančios įmonės nekeltų grėsmės ekonominiam saugumui;

61. pabrėžia, kad būtina spręsti abipusės prieigos viešųjų pirkimų srityje trūkumo problemą pagrindiniuose sektoriuose; ragina trečiųjų šalių atžvilgiu veiksmingai naudotis ES priemonėmis reaguojant į ribojamąsias ar diskriminacines viešųjų pirkimų priemones, remiantis vienodų sąlygų principu;

62. primena, kad tarpvalstybinės investicijos ir kapitalo srautai yra svarbūs ekonomikos augimo, inovacijų ir konkurencingumo ES veiksniai; pažymi, kad Europos veiklą plečiančios įmonės, kurioms reikia daugiau nei 1 mlrd. EUR finansavimo, dažnai yra priverstos palikti ES, kad galėtų pritraukti kapitalą; todėl ragina Komisiją skubiai užbaigti kapitalo sąjungos kūrimą, o Europos konkurencingumo fondą – užpildyti šią veiklą plečiančių įmonių finansavimo spragą; tačiau pažymi, kad tais atvejais, kai kontrolė, įtaka ar prieiga prie svarbaus turto, technologijų ar ypatingos svarbos infrastruktūros yra sutelkta trečiosiose šalyse, investicijos gali lemti pažeidžiamumą;

63. pabrėžia peržiūrėto Tiesioginių užsienio investicijų (TUI) tikrinimo reglamento, kaip pagrindinės ekonominio saugumo priemonės, svarbą ir ragina jį nuosekliai, veiksmingai ir griežtai taikyti visose valstybėse narėse, be kita ko, nustatant išsamius nacionalinius tikrinimo mechanizmus, aiškius terminus ir stiprinant nacionalinių valdžios institucijų ir Komisijos bendradarbiavimą bei dalijimąsi informacija, taip pat imtis veiksmingų tolesnių veiksmų, jei nustatoma rizika; primygtinai ragina Komisiją visapusiškai ir aktyviai naudotis peržiūrėto reglamento nuostatomis siekiant užtikrinti, kad ypatingos svarbos technologijų sąrašas būtų nuolat peržiūrimas ir reguliariai atnaujinamas;

64. ragina taikyti nuoseklesnį ir labiau suderintą Europos požiūrį į investicijų tikrinimą, kuris būtų remiamas užtikrinant griežtesnį vykdymo užtikrinimą ES lygmeniu ir tvirtesnes bei aiškiau apibrėžtas patekimo į rinką sąlygas; šiuo atžvilgiu ragina nustatyti papildomus tvirtus tiesioginių užsienio investicijų tikrinimo mechanizmus, naudojant ekonominio saugumo rodiklius, pavyzdžiui, bendrąsias įmones, technologijų perdavimą Europos subjektams, pirkimo sutartis, pagal kurias užsienio investuotojai įsipareigoja įsigyti tam tikrą produkcijos dalį, ES darbuotojų įdarbinimą ir dalyvavimą ES vertės grandinėse;

65. reiškia gilų susirūpinimą dėl to, kad didžiosios ne ES technologijų bendrovės vis sparčiau stiprina savo įtaką rinkoje dirbtinio intelekto ir kvantinių technologijų srityse; ragina Komisiją įvertinti, ar esami ES mechanizmai yra tinkamai parengti, kad būtų galima nustatyti,

peržiūrėti ir prireikus sustabdyti netradicinius sandorius, pvz., įdarbinimo ir licencijavimo (angl. „hire-and-license-out“ (HALO)) susitarimus, kurie kenkia ES ekonominiam saugumui strategiškai jautriuose sektoriuose, nes taip apeinamas reikalavimas pranešti apie susijungimą ir išvengiama tiesioginių užsienio investicijų tikrinimo;

66. atkreipia dėmesį į Japonijos patirtį stiprinant ekonominio saugumo sistemą po 2010 m. retųjų žemių tiekimo sutrikimų, kurie atskleidė strateginę riziką, susijusią su pernelyg didele priklausomybe nuo vieno tiekėjo; kaip pavyzdį nurodo Ekonomikos, prekybos ir pramonės ministerijos vaidmenį koordinuojant investicijų tikrinimą, eksporto kontrolę ir pramonės atsparumo priemones;

67. ragina ES pasimokyti iš Jungtinių Valstijų Užsienio investicijų komiteto vaidmens užtikrinant nuoseklų ir suderintą požiūrį į investicijų tikrinimą ir ypatingos svarbos technologijų apsaugą įvairiose agentūrose ir institucijose;

68. pabrėžia, kad dėl investicijų, darančių poveikį ypatingos svarbos infrastruktūrai, reikalingas didesnis budrumas, nes nuosavybės, valdymo ar veiklos kontrolės pokyčiai gali daryti tiesioginį poveikį tiekimo saugumui ir tęstinumui, įskaitant visų pirma pagrindinius transporto ir logistikos centrus, kurie yra itin svarbūs išorės prekybai ir kariniam mobilumui, taip pat energijos gamybos, perdavimo, paskirstymo ir kaupimo infrastruktūrą; yra labai susirūpinęs dėl didėjančios priklausomybės nuo didelės rizikos tiekėjų ES ypatingos svarbos infrastruktūros srityje; daro išvadą, kad ES priklausomybę nuo iškastinio kuro pakeitė priklausomybe nuo švarių technologijų, ypač vėjo ir saulės energijos, taip pat baterijų srityse, importo iš didelės rizikos trečiųjų valstybių, ir pažymi, kad minėtose srityse dažnai būna įdiegtos nuotolinio stebėjimo ir atnaujinimo funkcijos, o tai kelia gerokai didesnę duomenų nutekėjimo, sistemų sutrikimų ar nuotolinio kišimosi į energetikos tinklus, transporto sistemas ir kitą ypatingos svarbos infrastruktūrą riziką; mano, kad tokia struktūrinė priklausomybė didėjančios geopolitinės konkurencijos sąlygomis kelia ES ekonominio spaudimo ir saugumo pažeidžiamumo pavojų ir primygtinai ragina ES šiuose sektoriuose užtikrinti didesnį autonomiškumą; palankiai vertina Kibernetinio saugumo akto[14] peržiūrą, nes tai suteikia galimybę užtikrinti, jog nė vienam ypatingos svarbos infrastruktūros veiklos vykdytojui nebūtų leidžiama naudoti nuotolinio stebėjimo funkcijas turinčių sistemų, kurias pagamino didelės rizikos pardavėjai arba kurios buvo sukurtos naudojant minėtų pardavėjų licencijuotas technologijas;

---

14 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/881 dėl ENISA (Europos Sąjungos kibernetinio saugumo agentūros) ir informacinių ir ryšių technologijų kibernetinio saugumo sertifikavimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 526/2013 (Kibernetinio saugumo aktas) (OL L 151, 2019 6 7, p. 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj).

69. mano, jog būtina, kad Komisija imtųsi aktyvesnio vaidmens užtikrinant ES ekonominį saugumą, atsižvelgiant į išimtinę ES kompetenciją bendrosios prekybos politikos srityje pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 207 straipsnį; šiuo atžvilgiu atkreipia dėmesį į Užsienio subsidijų reglamentą[15], kaip į stiprią ir veiksmingą ES lygmens priemonę vidaus rinkai nuo iškraipymų apsaugoti, ir pabrėžia jo didelę atgrasomąją funkciją; mano, jog labai svarbu, kad Komisija galiausiai būtų atsakinga už leidimų išdavimą tiesioginėms užsienio investicijoms ES arba jų uždraudimui, jeigu jos kelia grėsmę ekonominiam saugumui; įspėja, kad leidžiant tokius sprendimus priimti valstybėms narėms kyla lenktynių dėl žemesnių standartų rizika, kai dėl konkurencijos dėl užsienio investicijų atskiros valstybės narės patvirtina sandorius, kurie kenkia bendriems ES interesams; ragina Komisiją visapusiškai ir ryžtingai pasinaudoti įgaliojimais, kurie jai suteikiami Užsienio subsidijų reglamentu, be kita ko, vykdant *ex officio* tyrimus, siekiant kovoti su nauja apėjimo praktika, pavyzdžiui, lengvatiniais muitais, kai eksportuotojai įsigyja arba steigia gamybos įmones trečiosiose šalyse arba ES, siekdami suteikti prekėms naują kilmę ir taip apeiti galiojančius ES antidempingo ar kompensacinius muitus arba užsitikrinti monopolinę padėtį ES rinkoje;

70. pabrėžia, kad rizika ekonominiam saugumui taip pat kyla tais atvejais, kai investicijos užsienyje, strateginės partnerystės ar įmonių restruktūrizavimas sudaro sąlygas perduoti, plėtoti ar plėsti didesnės rizikos technologijas, gamybos pajėgumus ar techninę praktinę patirtį už ES ribų, be kita ko, pasitelkiant plyno lauko investicijas, bendrąsias įmones, licencijavimo susitarimus, gamybą pagal sutartis arba pagrindinės mokslinių tyrimų, plėtros ir gamybos veiklos perkėlimą; pabrėžia, kad dėl tokių perdavimų gali susilpnėti ES ilgalaikė pramoninė bazė arba technologinė lyderystė;

71. atkreipia dėmesį į Komisijos rekomendacijas dėl investicijų užsienyje ir pabrėžia, kad ES lygmeniu reikia pasiekti bendrą supratimą apie galimus pavojus, kylančius dėl investicijų, partnerysčių ar įmonių restruktūrizavimo; pabrėžia, kad svarbu laikytis tikslinio, rizika bei įrodymais grindžiamo ir proporcingo požiūrio, apsiribojant aiškiai nustatytais ir tiksliai apibrėžtais pavojais, siekiant išvengti nenumatyto šalutinio poveikio teisėtai ekonominei veiklai ir užtikrinti, kad nebūtų pakenkta ES konkurencingumui, inovacijų pajėgumams ir teisėtam pasaulinio masto ekonominiam bendradarbiavimui; ragina Komisiją kuo greičiau pateikti pasiūlymą dėl investicijų užsienyje tikrinimo sistemos, skirtos technologijų nutekėjimo rizikai mažinti;

72. akcentuoja, kad, siekdama užtikrinti savo ekonominį saugumą, ES

---

15 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2560 dėl vidaus rinką iškraipančių užsienio subsidijų (OL L 330, 2022 12 23, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj).

turi išlaikyti veiksmingą kontrolę, sprendimų priėmimo pajėgumus, veiklos savarankiškumą arba strateginį nepakeičiamumą ypatingos svarbos technologijų srityje, įskaitant visų pirma pažangiuosius puslaidininkius ir mikroelektroniką, debesijos ir duomenų infrastruktūrą, DI ir našiąją kompiuteriją, kvantines technologijas, pažangiąją robotiką, kosmoso ir palydovines sistemas, kibernetinį saugumą ir šifravimo technologijas bei pagrindines su energetika susijusias technologijas, nes tai yra Europos technologinio ir ekonominio savarankiškumo pagrindas; ragina Komisiją užtikrinti, kad su investicijomis susijusi rizika šiose srityse būtų vertinama ir šalinama tikslingai ir konfidencialiai;

73. pabrėžia, kad ES turėtų visapusiškai dalyvauti kuriamose puslaidininkių koordinavimo sistemose; atkreipia dėmesį į tai, kad šiuo metu ES nepakankamai atstovaujama tokiuose susitarimuose, nepaisant kai kurių ES įmonių strateginio vaidmens pasaulinėse puslaidininkių tiekimo grandinėse;

74. pabrėžia, kad strategiškai jautriuose sektoriuose intelektinė nuosavybė ir pramonės praktinė patirtis yra pagrindinis strateginis turtas, kurio kontrolė ir vieta yra labai svarbūs ES ekonominiam saugumui; atkreipia dėmesį į tai, kad skiriant viešąją paramą, priimant sprendimus dėl viešųjų pirkimų ir išduodant užsienio investicijų leidimus būtų numatytos apsaugos priemonės, kuriomis būtų užtikrinama, kad ES sukurta ar išplėtota ypatingos svarbos intelektinė nuosavybė ir toliau būtų veiksmingai įtvirtinta ES ir nebūtų perduodama už jos ribų tokiais būdais, kurie pakenktų ES technologinei lyderystei ir pramonės pajėgumams;

75. pabrėžia, kad rizika ekonominiam saugumui gali kilti ir po to, kai investicija jau buvo atlikta, ir atkreipia dėmesį į tai, kad reikia veiksmingai stebėti ir vertinti riziką, susijusią su pokyčiais po investicijos, įskaitant valdymą, strateginių sprendimų priėmimą ir galimą ypatingos svarbos technologijų ar žinių perdavimą, siekiant užtikrinti, kad ES investicijų tikrinimo sistemos tikslai būtų visiškai įgyvendinti;

Įvairių sektorių politikos ekonominis saugumas

76. laiko jūrų transporto maršrutus, uostus ir logistikos paslaugas ypatingos svarbos ekonominio saugumo objektais ir pabrėžia, kad laivybos laisvės užtikrinimas turėtų būti vienas iš pagrindinių ES diplomatinių ir karinių tikslų; ragina stiprinti ES lygmens nepaprastųjų atvejų planavimą ir suderintus pasirengimo mechanizmus, kad būtų galima reaguoti į ilgalaikius sutrikimus, turinčius įtakos pagrindiniams jūrų kritiniams taškams, pavyzdžiui, Hormūzo sąsiauriui;

77. ragina sukurti ES krovinių gabenimo oro transportu atsparumo mechanizmą, skirtą būtiniausioms prekėms (pvz., medicinos reikmenims ir ypatingos svarbos komponentams), įskaitant greitą

pajėgumų mobilizavimą ir supaprastintą leidimų išdavimo tvarką krizės laikotarpiais;

78. ragina laikytis strateginio požiūrio į krovinių vežimo geležinkeliais koridorius, pirmenybę teikiant ES vidaus krovinių vežimo tinklo stiprinimui ir integracijai, kad būtų pašalinti esami trūkumai ir kliūtys, kartu remiant diversifikuotas ir atsparias jungtis su trečiosiomis šalimis, be kita ko, Europos ir Azijos maršrutais; pabrėžia, kad reikia atlikti koridorių infrastruktūros, operatorių ir skaitmeninių sistemų, kuriomis remiamas krovinių vežimas geležinkeliais, rizikos vertinimą;

79. pažymi, kad jūrų draudimo įmokos ir rizikos klasifikacijos krizės metu gali tapti *de facto* kliūtimis prekybai; ragina ES lygmeniu bendradarbiauti su draudikais, klasifikavimo subjektais ir laivybos bendrovėmis, siekiant užtikrinti ypatingos svarbos krovinių gabenimo tęstinumą ir užkirsti kelią taikant prievartą vykdomoms manipuliacijoms;

80. raginama aktyviau naudoti laivybos ir konteinerių duomenis siekiant nustatyti prievartą, sankcijų apėjimą ir neteisėtą krovinių nukreipimą, įskaitant geresnius ES pajėgumus nustatyti neįprastus maršrutų modelius ir perkrovimo centrus, naudojamus sankcijoms apeiti;

81. palankiai vertina tai, kad, pertvarkant ES muitų kodeksą, nustatyta krizės atveju taikytina supaprastinta ES muitinės ir sienų kontrolės tvarka ypatingos svarbos žaliavoms ir būtiniausioms prekėms, ir pažymi, kad ji gali būti aktyvuojama įvykus dideliems sutrikimams, taikant suderintus kriterijus, kad būtų išvengta susiskaidymo tarp valstybių narių;

82. ragina stiprinti ES atsparumą didelio masto pasaulinės palydovinės navigacijos sistemos (GNSS) veikimo sutrikimams, įskaitant trukdymą ir klaidinimą, darančius poveikį aviacijai, taikant atsarginius navigacijos protokolus ir saugias padėties nustatymo alternatyvas bei patikimas aptikimo ir mažinimo sistemas, įskaitant, kai aktualu, dirbtiniu intelektu grindžiamus pajėgumus ypatingos svarbos operacijoms;

83. įspėja, kad pasikartojantys dronų įskridimai į pagrindinių Europos oro uostų erdvę atskleidė rimtą Europos oro erdvės pažeidžiamumą ir sukėlė didelių oro eismo bei krovinių gabenimo maršrutų sutrikimų; pabrėžia, kad ypatingos svarbos infrastruktūros, pavyzdžiui, aviacijos mazgų, apsauga turi būti laikoma ekonominio saugumo prioritetu, dėl kurio būtina imtis suderintų ES lygmens priemonių, kad būtų užkirstas kelias ypatingos svarbos transporto infrastruktūros veiklos sutrikimams;

84. pabrėžia, kad ypatingos svarbos energetikos infrastruktūra, pavyzdžiui, suskystintų gamtinių dujų terminalai, jungiamieji tinklai, saugyklos arba elektros tinklai, turi būti laikomi ekonominio

saugumo turtu, ir turi būti vykdoma griežtesnė nuosavybės, kontrolės ir pagrindinių paslaugų teikėjų priežiūra, kaip numatyta TUI tikrinimo reglamente;

85. ragina parengti tikslinį ES planą, kuriuo būtų sumažinta didelės rizikos priklausomybė branduolinio kuro ciklo srityje, įskaitant suderintus įvairinimo ir ypatingos skubos viešųjų pirkimų protokolus;

86. pažymi, kad neseniai ES įvykęs didelio masto elektros tiekimo sutrikimas atskleidė tiek elektros tinklo stabilumo, tiek ypatingos svarbos energetikos infrastruktūrą palaikančių skaitmeninių valdymo sistemų pažeidžiamumą, sukėlė tiesioginį pakopinį ekonominį poveikį ir lėmė didesnės priklausomybės nuo trečiųjų šalių riziką;

87. pabrėžia, kad ES duomenų centrų pajėgumai tebėra nepakankami, kad atitiktų sparčiai augančią didelio našumo ir pažangiųjų skaičiavimo paslaugų paklausą, nes Europos stambiųjų duomenų centrų pajėgumai sudaro tik apie 15 proc. pasaulinių pajėgumų, o paklausa Europoje kasmet auga dviženkliu tempu;

88. pabrėžia, kad svarbu griežčiau tikrinti nuosavybę, operacijas ir priežiūros sutartis, susijusias su povandeniniais kabeliais, iškrovimo stotimis ir pagrindiniais interneto centrais, kurie yra strateginis turtas;

89. ragina užtikrinti tikslinę apsaugą nuo priešiško strateginių skaitmeninių startuolių įsigijimo, įskaitant mažumos akcijų paketų, konvertuojamųjų priemonių ir intelektinės nuosavybės perdavimo susitarimų tikrinimą, kartu užtikrinant tinkamus aukšto lygio ES investicijų kanalus;

90. susirūpinęs pažymi, kad, remiantis antrąja ataskaita dėl valstybių narių pažangos įgyvendinant ES 5G kibernetinio saugumo priemonių rinkinį, 14 valstybių narių dar neįgyvendino apribojimų didelės rizikos tiekėjams ir dėl to atsiranda didelių saugumo spragų; palankiai vertina pasiūlyme dėl Kibernetinio saugumo akto peržiūros numatytą rizika grindžiamą požiūrį ir griežtesnį vykdymo užtikrinimą didelės rizikos atvejais;

91. pabrėžia, kad, siekiant stiprinti ES ekonominį saugumą, pažangiausių technologijų srityje veikiančias ES įmones reikia apsaugoti nuo prievartos ir jas remti skatinant vienodas sąlygas;

92. pabrėžia, kad ES skaitmeninė reguliavimo sistema yra jos suverenumo pagrindas; atkreipia dėmesį į tai, kad šios sistemos vykdymo užtikrinimas turėtų būti apsaugotas nuo išorės spaudimo ar dėl prekybos ginčų atsirandančių grasinimų imtis atsakomųjų veiksmų;

93. palankiai vertina būsimus pasiūlymus dėl ES kvantinių technologijų akto, debesijos ir DI plėtros akto ir Lustų akto peržiūros; pabrėžia, kad jų veiksmingumas priklausys nuo tvirto prekybos ir investicijų

aspekto, įskaitant priemones, skirtas remti verslo plėtrą ir įsitvirtinimą rinkoje, palengvinti patekimą į pasaulines vertės grandines bei partnerystes su bendramintėmis šalimis;

94. pripažįsta, kad ypatingos svarbos vaistų trūkumas kelia grėsmę ekonominiam saugumui; ragina taikyti tikslines prekybos ir viešųjų pirkimų priemones, kad būtų užtikrintas būtinųjų vaistų, jų veikliųjų medžiagų ir pagrindinių žaliavų tiekimo tęstinumas ekstremaliųjų situacijų metu;

95. ragina prioritetine tvarka mažinti priklausomybę nuo veikliųjų vaistinių medžiagų, pradinių medžiagų ir pirmtakų, kurių gamyba yra sutelkta vienoje vietoje ir kuriems ir gali būti taikomi eksporto apribojimai, be kita ko, pasitelkiant diversifikuotas tiekimo grandines;

96. ragina ES išanalizuoti ir sumažinti priklausomybę nuo vieno tiekėjo medicinos priemonių, *in vitro* medicinos priemonių ir jų pagrindinių komponentų gamybos srityje, ir pabrėžia, kad būtina tikslingai įvairinti gamybą ir didinti vidaus gamybą;

97. ragina užtikrinti rizika grindžiamą sveikatos duomenų infrastruktūros ir sveikatos priežiūros sistemas palaikančių debesijos paslaugų apsaugą, įskaitant veiklos tęstinumo reikalavimus ir apsaugos nuo neteisėtos prieigos ar veiklos sutrikdymo priemones;

98. pabrėžia, kad iš trečiųjų šalių įvežamų suklastotų medicinos reikmenų srautas kelia grėsmę saugumui ir visuomenės pasitikėjimui; ragina glaudžiau bendradarbiauti muitinės kontrolės srityje, kad būtų sugriežtinti Falsifikuotų vaistų direktyvoje nustatyti atsekamumo reikalavimai[16];

99. pabrėžia, kad stiprinant ir baigiant kurti kapitalo rinkų sąjungą ir nukreipiant Europos privačias santaupas į strateginius pramonės sektorius būtų galima sumažinti priklausomybę nuo išorinio finansavimo ir užkirsti kelią ypatingos svarbos turto objektų ir technologijų kontrolės praradimui;

100. pabrėžia, kad finansinių pranešimų sistemos, įskaitant SWIFT, yra ypatingos svarbos infrastruktūra, užtikrinanti pasaulinės finansų sistemos ir ES išorės prekybos veikimą; pažymi, kad ankstesni geopolitinės įtampos ir sankcijų režimų atvejai atskleidė galimybės naudotis tokiomis sistemomis poveikį; pabrėžia, kaip svarbu užtikrinti ES finansinės infrastruktūros atsparumą, savarankiškumą ir teisinį tikrumą, be kita ko, taikant apsaugos priemones nuo

---

16 2011 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/62/ES, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2001/83/EB dėl Bendrijos kodekso, reglamentuojančio žmonėms skirtus vaistus, nuostatos dėl falsifikuotų vaistų patekimo į teisėtą tiekimo tinklą prevencijos (OL L 174, 2011 7 1, p. 74, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/62/oj).

nepagrįsto išorės kišimosi ar sutrikimų, kurie galėtų turėti įtakos ekonominės veiklos tęstinumui;

Daugiašalis bendradarbiavimas ir partnerystės

101. dar kartą patvirtina ES įsipareigojimą vadovautis taisyklėmis grindžiama daugiašale prekybos sistema, kurioje PPO yra labiausiai išplėtota pasaulinės ekonominės tarpusavio priklausomybės valdymo ir rizikos ekonominiam saugumui šalinimo nuspėjamu ir nediskriminaciniu būdu sistema;

102. vis dėlto apgailestauja dėl to, kad dabartinės formos PPO nesprendžia savo narių asimetrijos, susijusios su rinkos atvirumu ir įsipareigojimu užtikrinti sąžiningą konkurenciją, problemos, o jos ginčų sprendimo sistema yra neveiksminga; pabrėžia, kad prasminga PPO reforma, įskaitant visapusiškai veikiančios ginčų sprendimo sistemos atkūrimą, yra labai svarbi siekiant pašalinti sisteminę riziką, pažaboti nesąžiningą praktiką ir užkirsti kelią prekybos ginčų eskalavimui; pripažįsta, kad, kol bus įvykdyta tokia reforma, ES turi stiprinti savo pačios gebėjimą veikti savarankiškai ir veiksmingai reaguoti į riziką ekonominiam saugumui, didėjančius muitus, nepakankamą abipusiškumą rinkos atvirumo srityje; mano, kad ES turėtų imtis iniciatyvos kuriant bendraminčių vidutinės galios valstybių koaliciją, kuri turėtų aiškią kolektyvinio atsako ir tarpusavio pagalbos sistemą ekonominės prievartos atveju;

103. susidomėjęs atkreipia dėmesį į už prekybą ir ekonominį saugumą atsakingo Komisijos nario M. Šefčovič išdėstytą poziciją dėl to, kad būtina iš naujo įvertinti didžiausio palankumo statuso principą, atsižvelgiant į tai, kad tam tikri PPO nariai smarkiai išplėtė savo pasaulinės prekybos dalį, tuo pačiu išlaikydami savo rinkas palyginti uždaras; ragina įvertinti, kaip didžiausio palankumo statuso principas galėtų geriau atspindėti dabartinės prekybos aplinkos realijas;

104. skatina glaudžiau ir struktūriškiau bendradarbiauti su patikimais partneriais ir ekonomikos požiūriu panašiais mąstančiomis šalimis, kad būtų didinamas susietasis atsparumas prekybos ir tiekimo sutrikimams, be kita ko, pasitelkiant patikimus ypatingos svarbos technologijų ir infrastruktūros tiekėjų tinklus, kurie neapsiribotų vien techniniais atitikties reikalavimais, bet taikytų ir netechninius, valdymo principu grindžiamus kriterijus, skirtus sisteminei rizikai, kurią kelia užsienio valstybės įtakos veikiami tiekėjai, šalinti, taip pat taikant koordinuotą parengtį, savitarpio pagalbos susitarimus ir papildomus atsargų kaupimo, reagavimo į krizes ir ypatingos svarbos tiekimo grandinių apsaugos metodus; ragina Komisiją užtikrinti, kad į partnerių, kurių ekonominiam saugumui kyla rizika, patirtį būtų sistemingai atsižvelgta atliekant ES ekonominio saugumo vertinimą, planuojant parengtį ir koordinuojant išorės veiksmus;

105. palankiai vertina Didžiojo septyneto (G7) parengtas ekonominio

saugumo iniciatyvas; ragina Komisiją užtikrinti, kad ES atliktų proaktyvų ir matomą vaidmenį įgyvendinant šias iniciatyvas ir vykdant tolesnius veiksmus, kartu užtikrinant G7 įsipareigojimų ir pačios ES ekonominio saugumo priemonių nuoseklumą.

106. atkakliai tvirtina, kad Parlamentas, o ypač jo Tarptautinės prekybos komitetas, atlieka itin svarbų vaidmenį vykdant demokratinę su ekonominiu saugumu susijusių priemonių, darančių poveikį prekybai ir investicijoms, priežiūrą, be kita ko, visais jų rengimo, įgyvendinimo ir peržiūros etapais, kad būtų užtikrintas skaidrumas, atskaitomybė ir informacija pagrįsta parlamentinė priežiūra; prašo Komisijos suteikti Tarptautinės prekybos komitetui galimybę susipažinti su visais atitinkamais ekonominio saugumo strategijos įgyvendinimo dokumentais, atsižvelgiant į geriausią tarpinstitucinę patirtį, susijusią su galimybe susipažinti su dokumentais; ragina įtraukti Tarptautinės prekybos komitetą į 2025 m. gruodžio 3 d. bendrame komunikate pasiūlytą ekonominio saugumo tinklą; pabrėžia, kad būtina palaikyti reguliarų struktūruotą dialogą su Parlamentu ekonominio saugumo prioritetų, rizikos ir rizikos mažinimo strategijų klausimais;

107. ragina Komisiją pasiūlyti institucinę ir valdymo sistemą, kuri leistų parengti ir įgyvendinti visapusišką ekonominio saugumo strategiją bendradarbiaujant su Parlamentu ir Taryba bei visais kitais atitinkamais viešojo ir privačiojo sektorių suinteresuotaisiais subjektais;

°

° °

108. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijos pirmininkės pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, Komisijai bei valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams.